

22. Interpelácia poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky A. Verešovej na ministra zdravotníctva Slovenskej republiky T. Druckera podaná 18. septembra 2017 vo veci implementácie Dohovoru o ochrane ľudských práv a dôstojnosti človeka – Dohovoru o ľudských právach a biomedicíne do slovenského právneho poriadku

Anna Verešová
poslankyňa NR SR

SEKRETARIÁT PREDSEDNÍ NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY		
Dátum: zaevidovania: 18-09-2017		
Číslo spisu: PRED-626/2014		
11-	112	
	4H	LU

Bratislava 14. septembra 2017

Vážený pán minister,

v súlade s článkom 80 Ústavy Slovenskej republiky a § 129 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, si Vám dovoľujem podať interpeláciu, vo veci implementácie Dohovoru o ochrane ľudských práv a dôstojnosti človeka v súvislosti s aplikáciou biológie a medicíny - Dohovoru o ľudských právach a biomedicíne, do slovenského právneho poriadku.

Hlavné mesto Slovenskej republiky sa od 10. augusta 2017 opätovne stalo miestom konania kontroverznej a celoeurópsky kritizovanej výstave ľudských tiel. Tak ako tomu bolo v minulosti (výstava s názvom The Human Body Exhibition v roku 2012), aj súčasná výstava pod názvom „Body The Exhibition“ nakladá s ľudskými pozostatkami nedôstojne. Telá zosnulých osôb sú dokonca vystavované komerčne, ako atrakcie, najmä za účelom dosiahnutia zisku.

Zákaz nedôstojného nakladania s ľudskými pozostatkami a ľudskými ostatkami je pritom explicitne zakotvený nie len v medzinárodných dohovoroch, ktorými je Slovenská republika viazaná, ale aj priamo v slovenskom právnom poriadku.

Povinnosť dôstojného zaobchádzania s ľudskými pozostatkami a s ľudskými ostatkami je jednou z hlavných zásad pri zaobchádzaní s mŕtvym telom, vyplývajúcou zo zákona č. 131/2010 Z. z. o pohrebníctve (ďalej len „zákon o pohrebníctve“). Povinnosť bezpodmienečného uplatňovania uvedenej zásady je ešte znásobená § 4 ods. 1 písm. f) zákona o pohrebníctve, ktorý výslovne **zakazuje zaobchádzať s ľudskými pozostatkami alebo s ľudskými ostatkami spôsobom, ktorý sa dotýka dôstojnosti mŕtveho, etického cítenia pozostalých alebo verejnosti.** Žiaľ, a to je nedostatok tohto zákona, ktorý patrí do pôsobnosti Vášho ministerstva, dôstojné zaobchádzanie nie je v zákone podrobnejšie upravené a ani samotný zákon neumožňuje vydanie vykonávacích právnych predpisov, ktoré by túto problematiku podrobnejšie upravili, ako tomu bolo v minulosti.

Podľa viacerých medializovaných informácií je pri vyššie spomenutých výstavách dôvodné podozrenie, že vystavované ľudské pozostatky **pochádzajú od politických väzňov, členov Falun Gong, kresťanov, či režimom iných nepohodlných ľudí.** Dohovor o prevoze mŕtvych tiel, ktorý bol Slovenskou republikou podpísaný bez výhrady ratifikácie 19. januára 1996 v Štrasburgu, požaduje pri prevoze mŕtvoly špeciálny **pas pre mŕtvolu.** Predmetná povinnosť sa premietla aj do ustanovenia **§ 7 ods. 3 zákona o pohrebníctve.** Žiaľ, a to je opätovne nedostatok tohto zákona, ktorý patrí do pôsobnosti Vášho ministerstva, za porušenie jeho ustanovenia § 7 ods. 3 nie je upravená žiadna sankcia.

Neraz však nemusí ísť o prevoz mŕtvoly, ale o nakladanie s časťami ľudského tela alebo ľudskými orgánmi, či už na účely odberu alebo transplantácie, čo je upravené v zákone č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Tu je systém postavený na poučení pacienta a jeho informovanom súhlase, podľa môjho názoru však s ohľadom na dôstojnosť nedostatočne, pretože zákon rieši len technickú stránku veci – súhlas s odberom, avšak nie aj prípadné následné nakladanie s časťami ľudského tela alebo ľudskými orgánmi. V niektorých krajinách, do ktorých právneho poriadku bol riadne implementovaný Dohovor o ľudských právach a biomedicíne, vyžadujú informovaný písomný súhlas od pacienta (darcu) nielen pri odbere, ale napr. aj pri vystavovaní časti jeho tela alebo orgánu. Takéto dôstojné nakladanie s ľudskými pozostatkami žiaľ legislatíva v pôsobnosti Vášho ministerstva doteraz nezabezpečuje.

Pritom Slovenská republika bez výhrad tiež ratifikovala Dohovor o ľudských právach a biomedicíne, ktorý vo svojom článku 21 jednoznačne a výslovne zakazuje finančný zisk z ľudského tela: „*Ľudské telo a jeho časti ako také nesmú byť predmetom finančného prospechu*“.

Na základe vyššie uvedeného sa preto na Vás obraciam formou tejto interpelácie a dovoľujem si Vás požiadať o vysvetlenie a zodpovedanie nasledujúcich otázok:

1. *Považujete existujúcu právnu úpravu týkajúcu sa nakladania s ľudskými pozostatkami a ľudskými ostatkami s ohľadom na aspekt dôstojnosti takéhoto nakladania za dostatočnú?*
2. *Plánujete vypracovať novelu zákona o pohrebníctve tak, aby buď priamo v jeho ustanoveniach alebo po doplnení splnomocňujúceho ustanovenia v jeho vykonávacích právnych predpisoch bolo podrobne upravené dôstojné nakladanie s ľudskými pozostatkami a ľudskými ostatkami?*
3. *Z akého dôvodu neupravuje zákon o pohrebníctve sankčný postih za porušenie jeho ustanovenia § 7 ods. 3? Mienite tento legislatívny nedostatok odstrániť?*
4. *Považujete legislatívu v pôsobnosti Vášho ministerstva za dostatočnú z hľadiska implementácie Dohovoru o ľudských právach a biomedicíne, najmä pokiaľ ide o aspekt dôstojnosti s dôrazom na vystavovanie ľudských pozostatkov na verejnosti? Ak nie, kedy a ako tento nedostatok mienite riešiť?*
5. *Považujete verejne prístupné výstavy typu „Body The Exhibition“ za súladné s čl. 21 Dohovoru o ľudských právach a biomedicíne? Ak nie, aké kroky prijalo Vaše ministerstvo od roku 2012, keď sa v Bratislave konala výstava tohto typu po prvý raz, až doteraz, aby boli výstavy takéhoto typu podmienené zachovaním princípu dôstojnosti človeka a jeho pozostatkov?*

S úctou

Anna Verešová

Vážený pán
Tomáš Drucker
minister zdravotníctva SR
Limbová 2
837 52 Bratislava 37